28937

Příběh posedlosti Bess a Jana láme vlny

Drama Vivian Nielsenové a Larse von Triera v Divadle Petra Bezruče provokuje a dojímá mladé publikum

Jiří P. Kříž

O filmu Larse von Triera Prolomit vlny prohlásil jeho producent: „Je to příběh ženy, která se prošuká do ráje."

Dílo se nakonec stalo Evropským filmem roku 1996. Nejenom kvůli sexuální posedlosti, nýbrž také kvůli polemice s církvemi.

Pro českou premiéru u Bezručů spojili síly polský režisér André Hübner-Ochodlo s dramaturgyní Ilonou Smejkalovou. Akcentovali druhý plán: posedlost náboženskou, vyjádřenou vztahem ústřední postavy, mentálně jednoduché Bess, a puritánsky protestantské Kongregace, která ji deptá, ničí.

Ve vlnách emocí

V plánu prvním je Bess a její muž Jan odkudsi ze severu Skotska v emocionálně jako strunka našponovaném vyprávění o probuzení ženství, a o jeho obětování; ve víře v zázračné uzdravení těžce zraněného manžela.

Právě v konfrontaci čisté křesťanské víry (Bessiny rozmluvy s bohem) a rozpínavé, ničivé náboženské ideologie, a je lhostejné, jestli katolické nebo protestantské, obojí vede k lákavým recidivám mocenských, často zločinných excesů, vězí největší síla znamenité bezručovské inscenace Prolomit vlny.

Aha, doložit? Což nevystrčila církev svatá u nás rohy hned po Listopadu zcela rudým tlakem na zákaz znojemské výstavy Martina Velíška?! Považte, byl tam Ježíš bez bederní roušky. A to byl jen začátek, nenasytnost roste.

Prolomit vlny je inscenací temnou, ponurou, jako jsou temné síly, které usměrňují a ubíjejí myšlení. Ale v hledišti děje se zázrak: Diváci s Bess soucítí až do konce, kdy se prolomí vlny emocí a prostor zaplaví slzy odpuštění, souznění. Nic sentimentálního, falešného, jenom úžasná katarze.

Foto PRÁVO – Jiří P. Kříž

Sylvie Krupanská (Bess), Norbert Lichý (dr. Richardson), Tomáš Dastlík (Jan).

Radok zase vedle

Na scéně září představitelka Bess Sylvie Krupanská. Mistrovsky vystihla jednoduchost i mystičnost postavy. Po boku má přesného Tomáše Dastlíka jako mužsky šovinistického, zlomeného Jana.

K síle celku přispívají Kateřina Krejčí (Dodo), Zdena Przebindová (Bessina matka Stella), Norbert Lichý nebo Viktor Dvořák (dr. Richardson), v rolích bigotních fanatiků Lukáš Melník, Přemysl Bureš, Jan Vlas, Tomáš Krejčí…

Pojednání by se dalo napsat o zapojení expresiv do citově přepjatého příběhu… Nakonec povzdech: Do letošního Ostravaru už se nová inscenace nevešla. Kritici, kteří rozhodují o Cenách A. Radoka, ji tedy možná uvidí za rok. Pozdě.

Elektronický archiv Mladé Fronty DNES spravovaný společností NEWTON Media, a.s.
http://mfdnes.newtonit.cz

Datum: 31.01.2008
Autor: MARTIN JIROUŠEK
Zdroj: Mladá fronta DNES roč. 19, č. 26, o. [c]6
Strana: 06
Rubrika: Kultura - kraj Moravskoslezský

Herci upravují kultovní film

Příběh o lásce a utrpení šokujícího režiséra von Triera Prolomit vlny ožije v Divadle Petra Bezruče

Ostrava - Prolomit vlny, proslulý snímek neméně slavného tvůrce, dánského filmového eskamotéra Larse von Triera se v pátek dočká divadelní adaptace v Divadle Petra Bezruče v Ostravě. Režisér inscenace hostující André Hübner Ochodlo přitom nezná ani původní předlohu. Dramatický příběh o lásce a utrpení by měl být další klíčovou inscenací v tématické Srdceryvné sezoně.
„Viděl jsem jeho filmy, ale ne tento, který snad patří k jeho nejdiskutovanějším," prohlašuje režisér, který v Divadle Petra Bezruče hostuje již potřetí. Tento zdánlivý poklesek, kdy autor nezná předlohu, může sloužit k dobru. „Právě proto, že jsem neznal film, nebyl jsem nijak determinován. Proto jsem na nabídku režie této dramatizace také přistoupil," vysvětluje polsko-německý tvůrce.
Inscenační tým měl v mnoha ohledech velké štěstí, protože se mu podařilo získat práva na dánskou dramatizaci filmového scénáře, která měla světovou premiéru v minulém roce. „Oslo a Berlín, tam zatím byla hra nastudována a nyní se k nim připojuje také Ostrava, " zdůrazňuje mimořádnou aktuálnost uvedení hry v evropském kontextu dramaturgyně divadla Ilona Smejkalová.
„Zastánci filmového díla budou určitě překvapeni, nejedná se úplně o přepis filmu, je tam hodně změn a třeba zcela jiné vyznění konce," říká Smejkalová. „Jak říká André Ochodlo, tak krásnou roli jako Bess nedostane herečka za celý život. Když ji srovnáte třeba s Ofélií, tak je výraznější, plastičtější i vděčnější," dodává k hlavní roli Ilona Smejkalová. Inscenace vychází z dramatizace dánské herečky a dramatičky Vivian Nielsenové, kterou přeložil Pavel Peč. V hlavní roli vystoupí Sylvie Krupanská, poté Tomáš Dastlík, Kateřina Krejčí, Zdena Przebindová, Norbert Lichý v roli lékaře v alternaci s Viktorem Dvořákem a další. Premiéra bude zítra v 19 hodin.

Foto popis| PROLOMIT VLNY. Inscenace bude mít zítra premiéru v Divadle Petra Bezruče v Ostravě.
Foto autor| FOTO: MAFA - ALEXANDR SATINSKÝ

Regionální mutace| Mladá fronta DNES - severni Morava a Slezsko příloha

NEWTON Media, a.s. Copyright (c) 2008
Zdrojem zpráv je MFDNES, MAFRA, a.s. Copyright (c) 2008

Elektronický archiv deníku PRÁVO spravovaný společností NEWTON Media, a.s.
http://pravo.newtonit.cz

Datum: 01.02.2008
Autor: Aleš Honus
Zdroj: Právo roč. 18, č. 27
Strana: 12
Rubrika: Severní Morava a Slezsko

Film Prolomit vlny na jevišti u Bezručů

Jednomu z nejlepších filmů režiséra Larse von Triera Prolomit vlny dalo ostravské Divadlo Petra Bezruče jevištní podobu. Premiéra je připravena na dnešní večer.
Ve světě jde teprve o třetí pokus převést tento kultovní film na jeviště. Světová divadelní premiéra se uskutečnila před čtvrt rokem v Oslu.
Ve všech případech inscenátoři vycházeli z dramatizace dánské autorky Vivian Nielsenové.
Příběh mladé hluboce věřící ženy, která z lásky k nemocnému manželovi spí s jinými muži a nakonec vyobcovaná ze společnosti spáchá sebevraždu, v Ostravě nastudoval polský režisér Andrej Hübner-Ochodlo, který s divadlem spolupracoval již dříve.
„Jsem rád, že jsem ten film neviděl, na rozdíl od jiných Trierových snímků. I to je jeden z důvodů, proč jsem nabídku na jeho inscenování přijal. Nemusím totiž bojovat s obrazy známými z toho filmu," řekl režisér. Hlavní roli Bess ztvární Sylvie Krupanská, která je novou členkou souboru a dříve několik let působila v chebském divadle.
„Když jsem se s ní potkal v divadelním klubu a pozdravili jsme se, tak mi něco vevnitř řeklo: To je Bess. A nemýlil jsem se," řekl režisér. Premiéra inscenace Prolomit vlny se uskuteční v pátek od 19 hodin.

příloha

Regionální mutace| Právo - Severní Morava

NEWTON Media, a.s. Copyright (c) 2008
Zdrojem zpráv je PRÁVO, BORGIS, a.s. Copyright (c) 2000 - 2003

HF Bess 2 2 2008, s 5/11

Oběť Prolomit vlny je drastický příběh dívky, která se obětuje pro svého zmrzačeného manžela FOTO: PETR HRUBEŠ

Totální zasažení Trierem

Citové vyděračství. Nejsilnější dílo, jaké kdy bylo natočeno. Perverze a kýč. Tak diváci komentovali film **PROLOMIT VLNY** režiséra Larse von Triera.

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ

Účinnost Trierova drásavého příběhu o dívce, která se z lásky obětuje, prochází zkouškou ohněm i na scéně: včera měl premiéru v ostravském Divadle Petra Bezruče. Inscenaci režíruje režisér polsko-německého původu André Hübner-Ochodlo, hlavní role hrají Sylvie Krupanská a Tomáš Datslík.

Poprvé se Prolomit vlny objevilo na jevišti v norském Oslo loni v září v úpravě Vivien Nielsenové. Pro českou inscenaci prošel divadelní scénář ještě další revizí dramaturgyně Ilony Smejkalové a režiséra Hübnera-Ochodla. V Trierově filmu se naivní Bess, členka tuhé náboženské komunity, vdává za těžaře Jana. Po svatbě se manžel opět vrací na plošinu a Bess, která rozmlouvá s Bohem, prosí za jeho návrat. Jan se skutečně vrací, ovšem jako ochrnutý mrzák, zraněný při nehodě na plošině.

Zabila bych ho

Tady začíná nejkontroverznější část příběhu, která donutila diváky v kině nejen plakat, ale bezmála i zvracet. Jan přesvědčí Bess, že jedinou úlevou v jeho údělu je líčení jejích sexuálních zkušeností s jinými muži. Dívka se jeho přání podrobí, brzy je za své chování vyobcována z komunity a nakonec svůj osud pečetí úplným obětováním mimořádně krutým způsobem. Jan se „zázrakem" uzdravuje.

„U Triera jsem poprvé zažívala, jak může vypadat totální vtažení do filmu. Už po zhlédnutí jeho Evropy jsem měla neodbytný pocit, že ten člověk je možná geniální, ale nemůže být úplně normální. Sledovala jsem fascinovaně plátno s pocitem, že takovou dávku emocí nelze snad přežít, že mě Trier svým filmem hypnotizuje, ovládá, ničí. Ale když jsem o pár let později viděla Prolomit vlny, okouzlení bylo pryč a jediný pocit, který jsem vnímala, byla intenzivní chuť režiséra zabít. Myslím, že stejný pocit tenkrát zažívala v kině každá jen trochu emancipovanější žena," míní Ilona Smejkalová.

Jenže Trierův film nešel tak lehce hodit za hlavu. „Nemohla jsem mu upřít, že byl skvěle natočen, zahrán a vlastně i skvěle napsán. Nesouhlasila jsem sice s jeho filozofií, ale přesto mě něčím pořád provokoval," pokračuje Smejkalová.

Poslušnost

Jan přesvědčí Bess, že jedinou úlevou pro něj je líčení jejích sexuálních zkušeností s jinými. Dívka se jeho přání podrobí.

S Hübnerem-Ochodlem nad jevištní adaptací strávili hodně času, divadelní publikum uvidí v některých motivech odlišný příběh. I Trier na námětu pracoval několik let – nerealizované scénáře na téma vykoupení nemocného muže sexuálním odevzdáním a ponížením ženy na jeho popud napsali i dramatik Peter Asmussen a scenárista David Pirie. Autorka divadelní adaptace Nielsenová pracovala se všemi verzemi příběhu. Podle Smejkalové lze ve výsledné dramatizaci vystopovat „zajímavý kontrapunkt mezi mužským šovinismem Triera a lehce latentním feminismem Nielsenové".

„V adaptaci se objevují z filmu vypuštěné scény i výjevy zcela nové. Více rozvíjí motivace hlavních hrdinů a některé figury dokonce zbavuje jednostranného náhledu. Zejména v případě Jana je polidštění poměrně markantní," popisuje Smejkalová. U Bezručů také některé postavy škrtali a vybrané scény naopak dopisovali či košatili. „Snažili jsme se také dodat do příběhu i osobní zkušenosti s náboženskou totalitou a prudérní společností. Postavy naší Kongregace jsou tedy možná více groteskní a o to vlastně i paradoxně nebezpečnější. I proto v naší inscenaci neumírá Bess rukou anonymního vraha, ale je zabita a zhanobena člověkem, jehož dobře zná," doplňuje dramaturgyně.

Hübner-Ochodlo se srovnání s Trierem vyhnul tím, že snímek neviděl. „Kdybych se na film podíval, určitě bych byl zatížen jeho silnou obrazotvorností. Slyšel jsem totiž, že je opravdu velmi intenzivní," říká režisér, který prý od dobrého divadla očekává, že „diváka odpoutá od reality tak daleko, že mu naskočí husí kůže, zapomene na svět uvnitř sebe sama a bude schopen objevit okolí i sebe z odlišného pohledu". Minimálně z tohoto hlediska si námět vybral znamenitě.

OstravaBlog

Ostrava a okolí jinýma očima

- Redakce a kontakt
- Inzerujte u nás

Bezruči uvedou dramatický příběh o lásce a utrpení

1. 2. 2008, 14:00 | Kultura > Divadlo | Dimitrios Vlasakudis

Divadlo Petra Bezruče si jako třetí premiéru této sezóny vybralo dramatizaci slavného filmu Prolomit vlny dánského režiséra Larse von Triera. Silný příběh o síle víry, sebeobětování a lásce nastudoval hostující režisér André Hübner-Ochodlo.

Původní snímek Prolomit vlny bývá považován za jeden z nejlepších evropských filmů 90. let. Režisér a „citový vyděrač" Lars von Trier odvyprávěl originálními prostředky mimořádně silný příběh s přesahem k víře, smyslu lásky a obětí, které s sebou přináší. V zapadlé skotské vesničce se hluboce věřící dívka Bess provdá za protřelého těžaře Jana. Toho silně přitahuje čistota i nevinnost Bess, která pravidelně rozmlouvá s Bohem. Brzy po sňatku ale Jan utrpí úraz a ochrne. Zdrcený Jan nesnese pomyšlení, že se již nikdy nebude moci se svou ženou milovat, a přesvědčí ji proto, aby spala s jinými muži. Když se Bessino chování rozkřikne po vesnici, lidé se jí začnou vyhýbat a nakonec je svým okolím vyobcována. Téměř všemi opuštěná Bess se přesto rozhodne naplnit to, co vidí jako svůj osud…

Divadelní adaptace filmů nejsou pro ostravské diváky už několik let ničím neobvyklým. Někdy se mimořádně povedou, jindy jsou nudnou kopií bez nápadu. Dramatizace filmu Prolomit vlny bude ale v ledasčem specifická. Hostující režisér André Hübner-Ochodlo (u Bezručů nastudoval inscenace Vlci a Cinzano) se rozhodl, že se na původní film nepodívá. „*Znám hodně Trierových filmů. Vlny jsem neviděl proto, že jsem se je rozhodl inscenovat v DPB. Protože kdybych se na ten film podíval, určitě bych byl už předem zatížen jeho silnou obrazotvorností.*" řekl Hübner-Ochodlo.

Bezruči hru připravili podle dánské dramatizace, která zatím byla uvedena pouze v Oslu a Berlínu. Dramaturgyně Divadla Petra Bezruče Ilona Smejkalová se srovnávání filmu a jeho divadelní adaptace neobává. „*Právě proto, že ve výsledku je naše inscenace úplně jiná než původní film, se případného srovnání nebojím. Už dramatizace Vivian Nielsenové není věrným přepisem filmu, ale naopak svébytnou, autonomní hrou. I díky tomu, že André Hübner-Ochodlo Trierovo kultovní dílo záměrně neshlédl, dokázal z už tak silného příběhu vytáhnout nové motivy, akcentovat jiné situace, rozvinout vedlejší postavy. A to může být vzrušující a nečekané i pro zarytého obdivovatele originálního filmu,*" uvedla Smejkalová.

V inscenaci si zahraje téměř celý soubor Divadla Petra Bezruče. V hlavní roli Bess se představí Sylvie Krupanská.

Vivian Nielsen, Lars von Trier: Prolomit vlny – Divadlo Petra Bezruče, premiéra v pátek 1. února 2008 v 19.00

Divadlo Lávka
Divadlo v komorní atmosféře s kapacitou 250 míst a klimatizací.

GHz, BGA & Kelvin Socket
Sanyu Provides The Device Socket Solutions For Higher Standard

Reklamy Google

Prolomit vlny: mnoho režie a malý prostor pro herce

Skóre:	0.71
Název zdroje:	Moravskoslezský deník
Datum vydání:	28.02.2008
Nadpis:	Prolomit vlny: mnoho režie a malý prostor pro herce
Strana:	28
Rubrika:	Region / Kultura
Autor:	LADISLAV VRCHOVSKÝ
Ročník:	8
Číslo:	50
Náklad:	321398
Oblast:	Regionální deníky - Moravskoslezský kraj
Zpracováno:	28.02.2008 06:15
Identifikace:	VSWD20080228010027 cz
Klíčová slova:	inscenaci (5x), jevištní (3x), souboru (2x), jeviště (2x), herecký, Režijní, scénografické, Divadlo, scénu, roli, herecké, režie, inscenace, Divadle, režisérem, jevištích, divadelní, Režisér, jevišti, divadel

Ostrava/Projekt Prolomit vlny v ostravském **Divadle** Petra Bezruče je dalším z pokusů přepsat na **jeviště** filmové dílo. Tyto pokusy se v poslední době na **jevištích** našich **divadel** množí, a pokud někdo namítá, že se tak děje hlavně z marketingových důvodů, může mít pravdu, ale to není podstatné. Důležité naopak je, zdali **divadelní** zpracování takové předlohy přináší ve srovnání s filmem další kvalitu. V případě **inscenace**, o které bude řeč, platí zároveň ano i ne. **Režisér** André Hübner-Ochodlo ani zdaleka nevytváří atmosféru podobnou té, která vzniká při sledování filmu. Ale není korektní srovnávat nesrovnatelné. Příběh mladé, poněkud slabomyslné ženy Bess, jejíž manžel je po několika nocích lásky na počátku manželství těžce zraněn při práci na ropné plošině a není schopen pohybu, je po uvedení stejnojmenného filmu v našich kinech obecně znám. Při vnímání dění na **jevišti** vadí a překáží nejvíce vnucování emocí. Příběh samotný je totiž natolik silný a text natolik oslovující, že **režisérem** požadovaná expresivita, místy hraničící s hysterií, je zde ke škodě. Vnímavý divák je rušen nepatřičným křikem až řevem ve chvíli, kdy se v jeho duši rozmáhají právě ty požadované emoce souznívající s vnitřním rozpoložením postav na **jevišti**. **Režijní** pokusy zobrazit v **jevištní** metafoře bigotnost některých náboženských kongregací, citovou vyprahlost matky či bolest nenaplněné lásky pomocí vnějších prostředků je kontraproduktivní. Naaranžované projevy některých účinkujících před kamerou a detailní záběry jejich mimiky a gest promítané na **scénu** v zájmu ozvláštnění **scénografické** výpovědi celkovému vyznění také spíše ubližují, než napomáhají. Nedůvěra v **herecké** prostředky a **herecké** schopnosti **souboru** zde není namístě. Důkazem budiž prostor, který zůstal jediné herečce, Sylvii Krupanské v hlavní **roli** Bess. Je bez přehánění skvělá a bude nominována autorem na Cenu Alfréda Radoka za nejlepší **herecký** výkon roku. Pravdivá a věrohodná postava ženy zmítající se mezi svým vnitřním světem a nechápavým okolím, přičemž vnitřní svět navzdory částečnému mentálnímu nedostatku je plný soucitu, lidskosti a lásky, dojímá diváka až k slzám. Přesto i ji samotnou **režie** spíše omezuje, než by jí pomáhala, což platí v případech všech dalších účinkujících, snad kromě Norberta Lichého v **roli** dr. Richardsona. Zbytkových možností ke skutečnému hraní ještě využívají Zdena Przebindová v **roli** Stelly a Kateřina Krejčí jako Dodo, ostatní jsou včetně Tomáše Dastlíka ve druhé hlavní **roli** odsouzeni k pouhému statování. Škoda, **herecké** předpoklady zde zůstávají nevyužity pro **režijní** exhibici, která celku jen a jen ublížila.

Foto - SYLVIE KRUPANSKÁ vytváří hlavní **roli** Bess v **inscenaci** Prolomit vlny.
Foto **Divadlo** Petra Bezruče

LADISLAV VRCHOVSKÝ

Prolomit vlny: mnoho režie a malý prostor pro herce

Skóre:	0.71
Název zdroje:	Moravskoslezský deník
Datum vydání:	28.02.2008
Nadpis:	Prolomit vlny: mnoho režie a malý prostor pro herce
Strana:	28
Rubrika:	Region / Kultura
Autor:	LADISLAV VRCHOVSKÝ
Ročník:	8
Číslo:	50
Náklad:	321398
Oblast:	Regionální deníky - Moravskoslezský kraj
Zpracováno:	28.02.2008 06:15
Identifikace:	VSWD20080228010027 cz
Klíčová slova:	inscenaci (5x), jevištní (3x), souboru (2x), jeviště (2x), herecký, Režijní, scénografické, Divadlo, scénu, roli, herecké, režie, inscenace, Divadle, režisérem, jevištích, divadelní, Režisér, jevišti, divadel

Ostrava/Projekt Prolomit vlny v ostravském **Divadle** Petra Bezruče je dalším z pokusů přepsat na **jeviště** filmové dílo. Tyto pokusy se v poslední době na **jevištích** našich **divadel** množí, a pokud někdo namítá, že se tak děje hlavně z marketingových důvodů, může mít pravdu, ale to není podstatné. Důležité naopak je, zdali **divadelní** zpracování takové předlohy přináší ve srovnání s filmem další kvalitu. V případě **inscenace**, o které bude řeč, platí zároveň ano i ne. **Režisér** André Hübner-Ochodlo ani zdaleka nevytváří atmosféru podobnou té, která vzniká při sledování filmu. Ale není korektní srovnávat nesrovnatelné. Příběh mladé, poněkud slabomyslné ženy Bess, jejíž manžel je po několika nocích lásky na počátku manželství těžce zraněn při práci na ropné plošině a není schopen pohybu, je po uvedení stejnojmenného filmu v našich kinech obecně znám. Při vnímání dění na **jevišti** vadí a překáží nejvíce vnucování emocí. Příběh samotný je totiž natolik silný a text natolik oslovující, že **režisérem** požadovaná expresivita, místy hraničící s hysterií, je zde ke škodě. Vnímavý divák je rušen nepatřičným křikem až řevem ve chvíli, kdy se v jeho duši rozmáhají právě ty požadované emoce souznívající s vnitřním rozpoložením postav na **jevišti**. **Režijní** pokusy zobrazit v **jevištní** metafoře bigotnost některých náboženských kongregací, citovou vyprahlost matky či bolest nenaplněné lásky pomocí vnějších prostředků je kontraproduktivní. Naaranžované projevy některých účinkujících před kamerou a detailní záběry jejich mimiky a gest promítané na **scénu** v zájmu ozvláštnění **scénografické** výpovědi celkovému vyznění také spíše ubližují, než napomáhají. Nedůvěra v **herecké** prostředky a **herecké** schopnosti **souboru** zde není namístě. Důkazem budiž prostor, který zůstal jediné herečce, Sylvii Krupanské v hlavní **roli** Bess. Je bez přehánění skvělá a bude nominována autorem na Cenu Alfréda Radoka za nejlepší **herecký** výkon roku. Pravdivá a věrohodná postava ženy zmítající se mezi svým vnitřním světem a nechápavým okolím, přičemž vnitřní svět navzdory částečnému mentálnímu nedostatku je plný soucitu, lidskosti a lásky, dojímá diváka až k slzám. Přesto i ji samotnou **režie** spíše omezuje, než by jí pomáhala, což platí v případech všech dalších účinkujících, snad kromě Norberta Lichého v **roli** dr. Richardsona. Zbytkových možností ke skutečnému hraní ještě využívají Zdena Przebindová v **roli** Stelly a Kateřina Krejčí jako Dodo, ostatní jsou včetně Tomáše Dastlíka ve druhé hlavní **roli** odsouzeni k pouhému statování. Škoda, **herecké** předpoklady zde zůstávají nevyužity pro **režijní** exhibici, která celku jen a jen ublížila.

Foto - SYLVIE KRUPANSKÁ vytváří hlavní **roli** Bess v **inscenaci** Prolomit vlny.
Foto **Divadlo** Petra Bezruče

LADISLAV VRCHOVSKÝ

ROZRAZIL

PROZKOUMAT VLNY MEDIÍ 6. 3. 2008 /DIVADLO

[Martin Bernátek] *Na scéně směřují technologické aparáty často k typovému zobrazení. Televize musí být hranatá, telefon se neobejde bez kulatého ciferníku tlačítek, rozhlas často dostane podobu amplionu či obstarožního přijímače. Video této typovosti jaksi uniká.*

Jako inscenační prvek zůstává kamera stylizace poměrně ušetřena a její „přirozený" vzhled není nikterak zastírán. Následující úvahu inspirovala inscenace **Divadla Petra Bezruče** *Prolomit vlny* v režii hostujícího **André Hübnera-Ochodlo**, viděného v rámci letošního 12. ročníku festivalu ostravských činoher **Ost-ra-var**. Inscenaci, vycházející z předlohy **Vivian Nielsenové** a **Larse von Triera** k stejnojmennému filmu, dominuje především expresivní herectví. Přesto zde nedílnou součást režijní koncepce **André Hübnera – Ochodlo** tvoří kamera a živá projekce.
Video nabývá v inscenaci několika funkcí. Především se stává prostřednikem Bessiných (**Sylvie Krupanská**) rozprav s Bohem. Kamera se stává monologickým prvkem, místem ztišení postavy a koncentrace na vlastní nitro. Prostřednictvím objektivu je zpřítomněn vnitřní svět hrdinky. Obdobně jako např. Peter Szondi ve své Teorii drámy mluví o „hluché postavě" sluhy v Čechovových Třech sestrách. Osoba nedoslýchavého starce rozrušuje dialogickou formu a otevírá jej sebezpytným komentářům titulní postavy Andreje Prozorova. Kamera obnažuje "kostru" inscenace. Zatímco nevidíme například mikrofon či mixážní pult, kamera se ukázat musí. Stává se nástrojem vnitřního monologu postavy, promluvou stranou rozvinutou vizuálně. Ve statických záběrech, zaměřených na stále týž úhel se naddimenzovaná tvář "zpovědnice" obrací k hledišti tváří v tvář. Divákovi je tak umožněna "boží perspektiva", pohled shůry.
Výhodou videa je možnost ovládání samotným uživatelem. Umožňuje natáčet, editovat a znovu nahrávat. Může se zdát, že jde o nástroj demokratický. Bůh je mrtev a jeho místo zasedl aparát užívaný a ovládaný lidmi (držme se Viléma Flussera a nechme „zasednout" aparát, ne člověka). Bessiny promluvy do videa můžou evokovat litanie vyšinuté osoby, trpící samomluvou. Mohou také připomínat terapii – její postava boha nepotřebuje, zato se neobejde bez media zpovědi. Tato Bessina charakterová vlastnost vystupuje i v paralele náboženské zanícenosti a vášnivé lásky k Janovi (**Tomáš Dastlík**). Striktně řečeno, Bess ve svém příběhu může mluvit klidně do jakéhokoliv předmětu. Což se nakonec naplňuje užitím telefonu, který je během telefonátu personifikuje Janovu, resp. Bessinu vášeň, která se jím obtáčí a eroticky dráždí. V mediu „neviditelná" tak došla svého „ztělesnění" a zdivadelnění.

Do videa resp. televizního zapojení živého přenosu se promítají dva diskurzy o nových technologiích. Především vnímáno jako dialogický aparát, nástroj demokracie, pokračující v tradici Cinema verité. Opačná tendence hovoří o nástroji "kontroly" a dozoru. Oba tyto prvky lze letmo vysledovat i v "bezručovské" inscenaci. Ve svatební scéně přichází Jan ke kameře, upravuje úhel záběru a vybízí Bessinu přítelkyni Dodo (**Kateřina Krejčí**) k promluvě. Situace ne nepodobná řádě rodinných dýchánků, jejíž záznamy - "home tapes" - pak zdobí poličky a knihovny řady domácností. Takto běžný člověk užívá aparát pro svou potěchu, sama teatrálnost slavnosti "láká" medium k „nasycení". Také William (**Přemysl Bureš**), člen kongregace přistupuje k aparátu, ale naopak zúčastněně sleduje. Opět se zde problematizuje vztah "obnažené technologie" inscenace a jejího průniku do příběhové roviny. Jelikož tematická výpověď zůstává ukotvena v herectví a simultánních scénách, dochází ke kolizi potenciálu media a jeho skutečného využití. Sledování Bess Williamem, resp. kongregace, obdobně jako "svatební" idylka před kamerou, zůstane skutečně jen velmi decentně naznačena. Užití přenosu tak stojí osamoceně (i scénickým umístěním) a poněkud vykloubeno z příběhové roviny, přesto nedosahuje estetické autonomie, například prací s hloubkou záběru, a především u videa manipulací signálu.
Ale smyslem tohoto textu není vyčítat nedostatečné využití kamerou, resp. videem nabízených možností. V inscenaci *Prolomit vlny* lze číst obecnější tendence užití a „ukazování" videa. Kamera umístěná na jevišti si stále nese historii i funkci dialogického aparátu, využívaného samotnou postavou či přímo hercem jako nástroje vnitřního monologu, ale zůstává i aparátem kontrolovaným. A jelikož není video plně integrováno do scénické situace, vytváří se tak další reprezentační struktura. Herecká postava, ne osoba Bess se staví před kameru, ale „kontrolor" (pokud se Flussera naposledy přidržíme tak „stiskatel tlačítek") - technik, režisér – ovládající spuštění projekce, zůstává ukryt za scénou.

Divadlo Petra Bezruče – Vivian Nielson, Lars von Trier: Prolomit Vlny. Překlad Pavel Peč, režie, výprava, úprava textu André Hübner-Ochodlo, dramaturgie a úprava textu Ilona Smejkalová, hudba Adam Zuchowski. Premiéra 1. 2. 2008 (psáno z reprízy 27. 3. 2008)